

Relacje państwo a kościół we współczesnym świecie i w Polsce

Tomasz A. Winiarczyk

religia

- system wierzeń i praktyk, określający relację między różnie pojmowaną sferą sacrum (świętością) i sferą boską a określonym społeczeństwem, grupą lub jednostką

PODZIAŁ RELIGII

ZE WZGLĘDU NA PRZEDMIOT KULTU

TEISTYCZNE

MONOTEISTYCZNE

wiara w jednego Boga
np. chrześcijaństwo, islam,
judaizm.

POLITEISTYCZNE

wiara w wielu bogów,
np. hinduizm i szintoizm.

NIETEISTYCZNE

takie, w których przedmiotem
kultu nie jest Bóg.

ZE WZGLĘDU NA ZASIĘG

NARODOWOŚCIOWE

wyznawane przez konkretną
grupę etniczną; są ściśle powiązane
z tradycją i kulturą
konkretnej grupy etnicznej,
np. hinduizm, szintoizm,
lokalne wierzenia plemienne
(animizm, szamanizm,
totemizm).

UNIWERSALISTYCZNE

takie, które odnoszą się do
wszystkich ludzi,
np. buddyzm, chrześcijaństwo, islam.

DEIZM

wiara w Boga,
który stworzył świat,
ale nie ingeruje w jego losy.

AGNOSTYCYZM

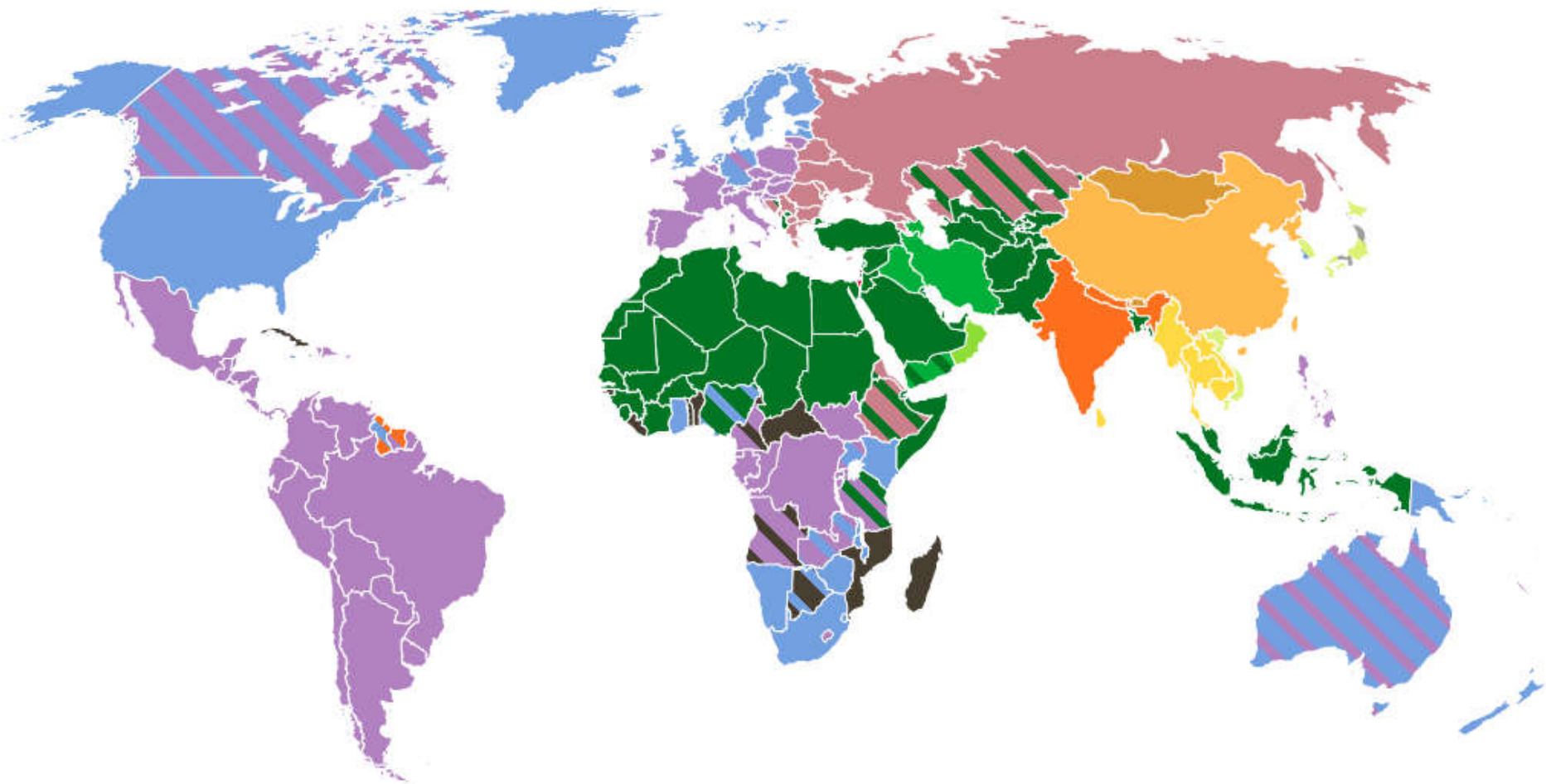
pogląd filozoficzny negujący
możliwość poznania bytu i możliwości
dowiedzenia się, czy Bóg istnieje.

ATEIZM

pogląd negujący istnienie Boga.

RELIGIE SYNKRETYCZNE

łączą ze sobą elementy
wielu wyznań,
np. voodoo.

Państwa według wyznania dominującego

■	Kościół katolicki
■	Cerkiew prawosławna
■	Protestantyzm
■	Islam sunnicki
■	Islam szyicki
■	Hinduizm
■	Judaizm
■	Religie Chin
■	Theravada
■	Mahajana
■	Lamaizm
■	Inne

religie na świecie

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Religia>

struktura religii

□ wymiar doktrynalny (doktryna i wiara)

doktryna: poglądy dotyczące natury i cech charakterystycznych sfery sacrum

- dotyczą natury istot najwyższych, natury świata (jego kształtu, początku i końca) oraz natury, sensu i celu istnienia człowieka
- przekazywane przez mity, które mogą być zapisywane w świętych księgach

wiara: osobowy, świadomy i wolny akt ludzki (akt rozumu i woli) afirmujący istnienie Boga, Istoty Najwyższej, absolutu lub sił nadnaturalnych

□ wymiar praktyk religijnych (kult)

czynności, dokonywane z pobudek religijnych, zaś w wąskim znaczeniu oznacza ustalone rytuały, odprawiane ku czci wobec sacrum (sposób wyrażania wiary), np. modlitwy, składanie ofiar

□ wymiar struktur organizacyjnych

wspólnota istniejąca w celu sprawowania kultu religijnego, propagowania i nauczania określonej tradycji religijnej

- pierwotnie taka wspólnota była tożsama z rodem/plemieniem
- obecnie taka wspólnota ma charakter grupy celowej z wyspecjalizowanymi funkcjonariuszami kultowymi (kapłanami)

organizacja religijna

- **związek wyznaniowy** – wspólnota powołana dla celów kultu religijnego, propagowania i nauczania określonej tradycji religijnej

organizacja religijna – typy hierarchiczne

- ❑ **religia** – ogół ludzi, których wiara ma wspólne podłoże dogmatyczne i kultowe, np. chrześcijaństwo, islam, buddyzm, hinduizm
- ❑ **wyznanie**, – grupa wewnątrz religii o wspólnych zasadach wiary, np. katolicyzm, prawosławie, ewangelikanizm
- ❑ **kościół, cerkiew, związek wyznaniowy** – grupa (wspólnota) wewnątrz wyznania o odrębnej strukturze względnie określonym obrządku; funkcjonariusze kultowi stanowi wydzieloną, wyspecjalizowaną grupę, np. Kościół rzymskokatolicki, Kościół greckokatolicki
- ❑ **denominacja** – struktura, do której należy się z urodzenia lub wyboru, lecz funkcjonuje ona w postawie otwartości i tolerancji wobec otoczenia oraz poszanowania różnorodności we własnym łonie, np. różne respektujące się organizacje w ramach luteranizmu czy baptyzmu
- ❑ **kościół partykularny, lokalny, miejscowy** – wspólnota ochrzczonych wiernych, pozostających pod władzą biskupa miejsca, np. diecezja, seniorat, kustodia
- ❑ **parafia, zbór, gmina wyznaniowa** – jednostka administracyjna oraz tworząca ją wspólnota lokalna wewnątrz wyznania, najczęściej w ramach diecezji lub jej odpowiednika (np. okręgu, senioratu, kustodii)

państwo a religia

□ państwo teokratyczne/hierokratyczne

- ustrój, w którym władcą jest Bóg
(**teokracja**)

np. starożytny Egipt, Cesarstwo Rzymskie, Japonia (do końca II w. św.), Nepal (do 2008 r.)

- ustrój, w którym z mocy prawa władzę sprawują kapłani czy też inni duchowni
(**hierokracja**)

np. Iran, Watykan, częściowo Andora (biskup La Seu d'Urgell jest współksięciem episkopalnym) Wlk. Brytania (lordowie duchowni w Izbie Lordów)

państwo a religia

□ państwo wyznaniowe (system powiązania)

- państwo wyznaniowe tradycyjne (konfesyjne): dana religia jest religią państwową lub narodową; inne religie są zabronione lub dozwolone jest prywatne kultywowanie
- państwo wyznaniowe nowoczesne: obok religii państwowej pojawia się tolerancja, wolność religijna do innych wyznań

państwo a religia

- **państwo świeckie (system rozdziału)**
 - system **amerykański** (separacja czysta)
 - zakaz nadawania jakiegś religii charakteru oficjalnego na poziomie federalnym; nie wolno uzależniać pełnienia urzędów od religii kandydata
 - system **francuski** (separacja wroga)
 - związki wyznaniowe nie mają osobowości prawnej; zakaz publicznego uzewnętrzniania przekonań religijnych
 - system **niemiecki** (separacja skoordynowana)
 - uznaje się osobowość prawną związków wyznaniowych, które posiadają swoje zakorzenienie w kulturze narodu

z konstytucji amerykańskiej

Poprawka I

- Żadna ustawa Kongresu nie może wprowadzić religii ani zabronić swobodnego praktykowania jej, ograniczać wolności słowa lub prasy ani prawa ludu do spokojnych zgromadzeń lub do składania naczelnym władzom petycji o naprawienie krzywd.

z prawa francuskiego

Ustawa o rozdziale Kościoła od państwa we Francji z 1905 roku

- ❑ **Art. 1.** Republika zapewnia wolność sumienia. Gwarantuje swobodne wykonywanie praktyk religijnych jedynie z poniżej podanymi ograniczeniami, powziętymi w interesie porządku publicznego.
- ❑ **Art. 2.** Republika nie uznaje, nie opłaca ani nie subwencjonuje żadnej religii. W rezultacie, począwszy od 1 stycznia, który nastąpi po ogłoszeniu niniejszej ustawy, zostaną zlikwidowane w budżetach Państwa, departamentów i gmin wszelkie wydatki związane z wykonywaniem praktyk religijnych. Będą jednak mogły być wpisane do wymienionych budżetów wydatki związane z posługami duszpasterskimi, zapewniające swobodne wykonywanie praktyk religijnych w zakładach publicznych takich jak licea, gimnazja, hospicja, schroniska i więzienia.
- ❑ *republika miała stać się w pełni laicka i nie ingerować w sprawy religii*
- ❑ *Kościół przestawał pełnić odtąd funkcje publiczne (dotychczas księża dostawali pensję jako urzędnicy państwowi)*

z konstytucji niemieckiej

- **Art. 136.** Prawa i obowiązki obywatela i człowieka nie mogą być uwarunkowane lub ograniczone przez korzystanie z wolności religijnej. Nikt nie może być zobowiązany do ujawnienia swojego religijnego przekonania. Urzędy mają prawo do pytania na ten temat jedynie wtedy, o ile zależą od tego prawa i obowiązki lub domagają się tego ustawowo zarządzone badania statystyczne. Nikt nie może być zmuszony do brania udziału w kościelnych obrzędach albo świętach lub do brania udziału w obrzędach religijnych lub do użycia religijnej formy przysięgi.
- **Art. 137.** Nie istnieje kościół państwowy. Zapewnia się wolność zrzeszania w stowarzyszeniach religijnych. Związki stowarzyszeń religijnych nie podlegają ograniczeniom na terenie Rzeszy. Każde stowarzyszenie religijne porządkuje i prowadzi swoje sprawy samodzielnie w ramach granic obowiązującego prawa. Stowarzyszenie religijne decyduje o rozdaniu swoich urzędów bez współdziałania państwa lub gminy cywilnej.

państwo świeckie wg prof. Michała Pietrzaka

- bezwyznaniowość polegająca na niezależności organizacyjnej i funkcjonalnej organów i instytucji państwowych od kościelnych
- brak władzy państwa do normowania kwestii religijnych
- neutralność państwa i jego funkcjonariuszy, czyli powinność powstrzymywania się od zajmowania stanowiska w sprawach religijnych i światopoglądowych
- zapewnienie przez państwo obywatelom prawa do milczenia w sprawach religijnych
- rezygnacja przez państwo z różnicowania obywateli według kryteriów religijnych
- odstąpienie przez państwo od finansowania działalności religijnej związków wyznaniowych
- brak powiązania działalności instytucji i organów państwa z obrzędami religijnymi
- szkoły publiczne mają charakter świecki; można w nich prowadzić naukę religii, lecz jako przedmiotu dobrowolnego

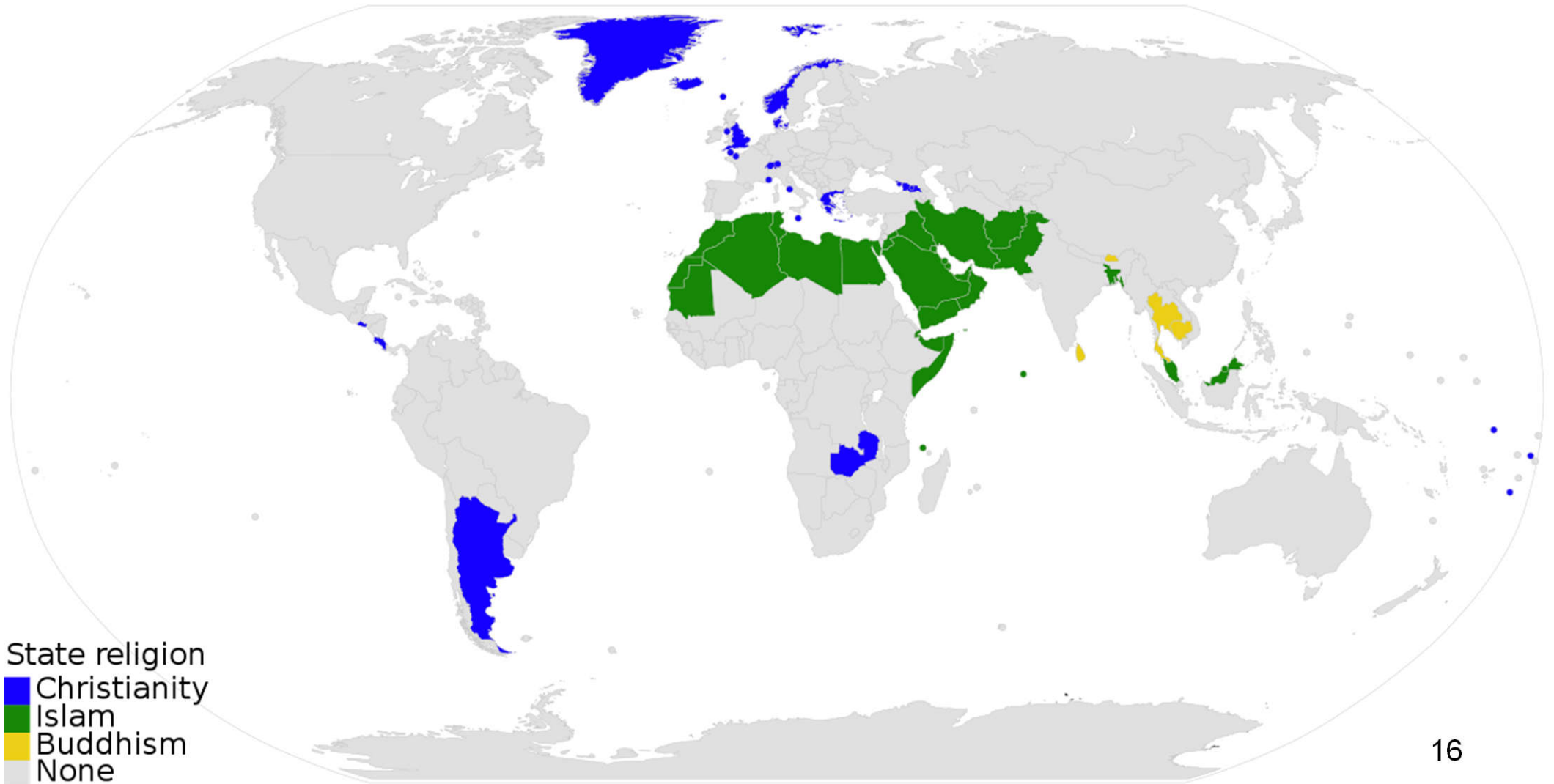
państwo a religia

□ państwo ateistyczne

- państwo, które w swojej polityce kieruje się ateizmem i przede wszystkim zamiarem jego propagowania
- jedynym państwem, które oficjalnie zakazywało praktyk religijnych była Albania pod rządami Envera Hodży

Ateizm państwowy – oficjalne promowanie ateizmu przez władze państwowe, często połączone z czynną walką z praktykami religijnymi i samą religią

Religie państwowe na świecie

Zródła finansowania Kościołów w Europie

Niemcy

dobrowolny podatek od dochodu w wysokości ok. 0,8–0,9%; gdy wierny przestaje go świadczyć, urząd skarbowy powiadamia o tym odpowiedni Kościół i ten wyklucza go ze wspólnoty

Szwecja

dobrowolny podatek od dochodu 1,19%

Belgia

Kościół są finansowane z budżetu państwa; państwo opłaca pensje duchownym, utrzymuje ich mieszkania i łoży na budowę świątyń

Niderlandy

dobrowolne odpisy od podatku 1–3%

Hiszpania

dobrowolne odpisy od podatku 0,7%

Francja

dobrowolne składki i darowizny wiernych; lekcje religii mogą odbywać się w szkołach, ale rodzice sami opłacają katechetów i wynajęcie sal; państwo utrzymuje budynki kościelne wybudowane przed 1905 r.

Włochy

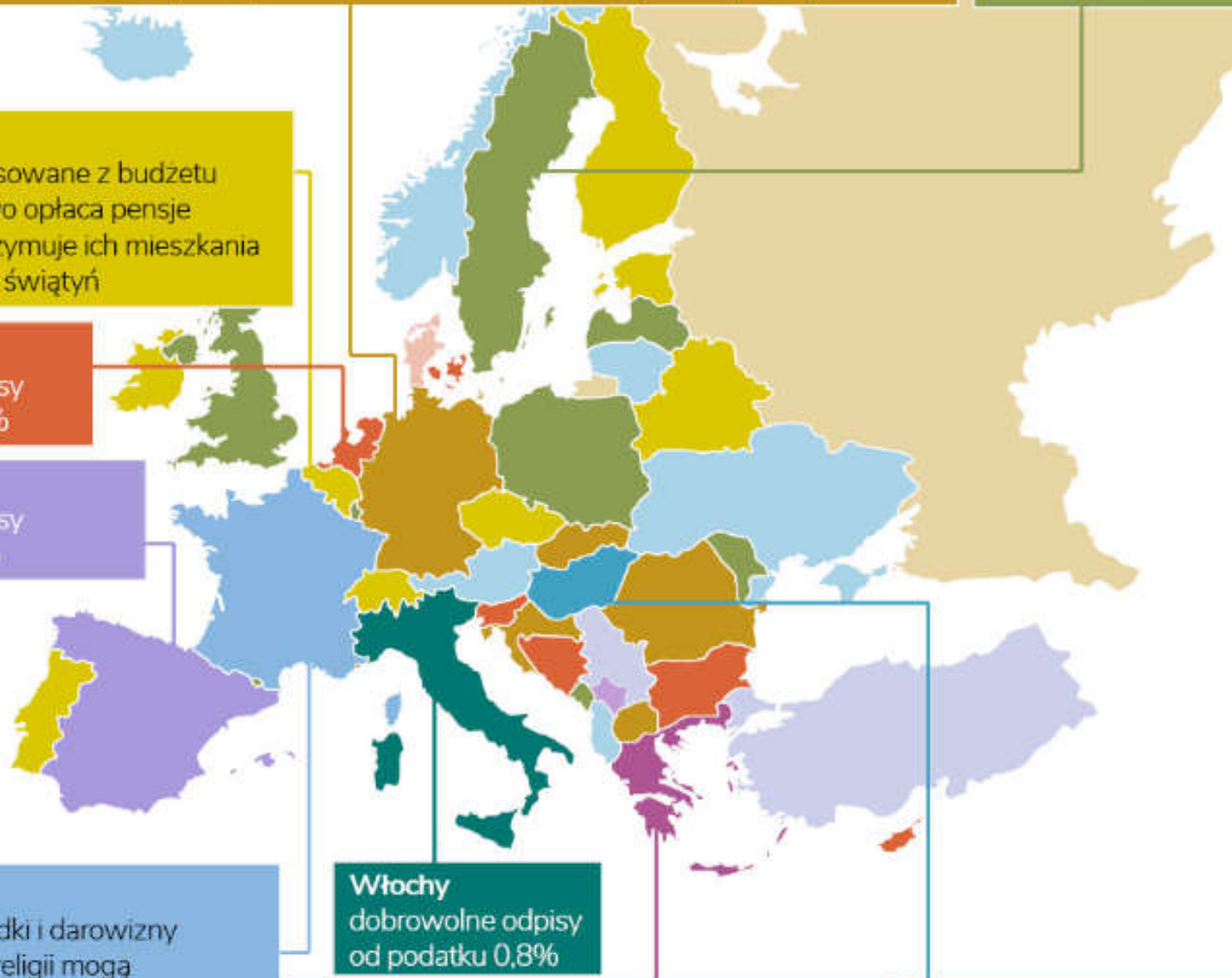
dobrowolne odpisy od podatku 0,8%

Grecja

Kościół są finansowane z budżetu państwa; państwo opłaca pensje duchownym, utrzymuje ich mieszkania i łoży na budowę świątyń

Węgry

dobrowolny podatek od dochodu w wysokości 1%

Kościoły i inne związki wyznaniowe w Rzeczypospolitej Polskiej

- działające na podstawie ustaw: **15**
 - w tym działający także na podstawie umowy międzynarodowej: **1**
- wpisane do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych: **171**

Kościoły i związki wyznaniowe działające na podstawie ustaw:

- 1) Kościół katolicki
- 2) Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny
- 3) Kościół Ewangelicko-Augsburski w Rzeczypospolitej Polskiej
- 4) Kościół Ewangelicko-Reformowany w Rzeczypospolitej Polskiej
- 5) Kościół Ewangelicko-Methodystyczny w Rzeczypospolitej Polskiej
- 6) Kościół Polskokatolicki w Rzeczypospolitej Polskiej
- 7) Kościół Adwentystów Dnia Siódmego w Rzeczypospolitej Polskiej
- 8) Kościół Chrześcijan Baptystów w Rzeczypospolitej Polskiej
- 9) Kościół Starokatolicki Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej
- 10) Kościół Katolicki Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej
- 11) Kościół Zielonoświątkowy w Rzeczypospolitej Polskiej
- 12) Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w Rzeczypospolitej Polskiej
- 13) Wschodni Kościół Staroobrzędowy
- 14) Muzułmański Związek Religijny w Rzeczypospolitej Polskiej
- 15) Karaimski Związek Religijny w Rzeczypospolitej Polskiej

Konstytucja RP – z preambuły

- ❑ my, Naród Polski – wszyscy obywatele Rzeczypospolitej, zarówno wierzący w Boga będącego źródłem prawdy, sprawiedliwości, dobra i piękna, jak i nie podzielający tej wiary, a te uniwersalne wartości wywodzący z innych źródeł, równi w prawach i w powinnościach wobec dobra wspólnego – Polski,

Konstytucja RP

- Art. 25.** 1. Kościoły i inne związki wyznaniowe są równouprawnione.
2. Władze publiczne w Rzeczypospolitej Polskiej zachowują bezstronność w sprawach przekonań religijnych, światopoglądowych i filozoficznych, zapewniając swobodę ich wyrażania w życiu publicznym.
3. Stosunki między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi są kształtowane na zasadach poszanowania ich autonomii oraz wzajemnej niezależności każdego w swoim zakresie, jak również współdziałania dla dobra człowieka i dobra wspólnego.
4. Stosunki między Rzeczpospolitą Polską a Kościołem Katolickim określają umowa międzynarodowa zawarta ze Stolicą Apostolską i ustawy.
5. Stosunki między Rzeczpospolitą Polską a innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi określają ustawy uchwalone na podstawie umów zawartych przez Radę Ministrów z ich właściwymi przedstawicielami.

podstawa prawna

- ❑ USTAWA z dnia 17 maja 1989 r.
o gwarancjach wolności sumienia i
wyznania
- ❑ KONKORDAT
między Stolicą Apostolską i
Rzeczpospolitą Polską
- ❑ ustawy dot. poszczególnych kościołów

USTAWA z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania

- **Art. 1. 1.** Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu obywatelowi wolność sumienia i wyznania.
- **2.** Wolność sumienia i wyznania obejmuje swobodę wyboru religii lub przekonań oraz wyrażania ich indywidualnie i zbiorowo, prywatnie i publicznie.
- **3.** Obywatele wierzący wszystkich wyznań oraz niewierzący mają równe prawa w życiu państwowym, politycznym, gospodarczym, społecznym i kulturalnym.

USTAWA z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania

- **Art. 3. 1.** Uzewnętrznianie indywidualnie lub zbiorowo swojej religii lub przekonań może podlegać jedynie ograniczeniom ustawowym koniecznym do ochrony bezpieczeństwa publicznego, porządku, zdrowia lub moralności publicznej albo podstawowych praw i wolności innych osób.
- **2.** Korzystanie z wolności sumienia i wyznania nie może prowadzić do uchylania się od wykonywania obowiązków publicznych nałożonych przez ustawy.
- **3.** Ze względu na przekonania religijne lub wyznawane zasady moralne obywatele mogą występować o przeznaczenie do służby zastępczej na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.

USTAWA z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania

- **Art. 6. 1.** Nikt nie może być dyskryminowany bądź uprzywilejowany z powodu religii lub przekonań w sprawach religii.
- **2.** Nie wolno zmuszać obywateli do niebrania udziału w czynnościach lub obrzędach religijnych ani do udziału w nich.

USTAWA z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania

- **Art. 9. 1.** W Rzeczypospolitej Polskiej stosunek państwa do wszystkich kościołów i innych związków wyznaniowych opiera się na poszanowaniu wolności sumienia i wyznania.
- **2.** Gwarancjami wolności sumienia i wyznania w stosunkach państwa z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi są:
 - 1) oddzielenie kościołów i innych związków wyznaniowych od państwa;
 - 2) swoboda wypełniania przez kościoły i inne związki wyznaniowe funkcji religijnych;
 - 3) równouprawnienie wszystkich kościołów i innych związków wyznaniowych, bez względu na formę uregulowania ich sytuacji prawnej.

USTAWA z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania

- **Art. 10. 1.** Rzeczpospolita Polska jest państwem świeckim, neutralnym w sprawach religii i przekonań.
- **2.** Państwo i państwowe jednostki organizacyjne nie dotują i nie subwencionują kościołów i innych związków wyznaniowych. Wyjątki od tej zasady regulują ustawy lub przepisy wydane na ich podstawie.

USTAWA z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania

- **Art. 16. 1.** Państwo współdziała z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi w zachowaniu pokoju, kształtowaniu warunków rozwoju kraju oraz zwalczaniu patologii społecznych.
- **2.** W celach, o których mowa w ust. 1, oraz do rozpatrywania problemów związanych z rozwojem stosunków między państwem a poszczególnymi kościołami i innymi związkami wyznaniowymi mogą być, na zasadach wzajemnego uzgodnienia, tworzone różne, w tym stałe formy współdziałania. Przepis ten nie narusza właściwości organów państwowych oraz organów kościołów i innych związków wyznaniowych.

USTAWA z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania

- **Art. 19. 1.** Kościoły i inne związki wyznaniowe korzystają na zasadach równouprawnienia ze swobody pełnienia funkcji religijnych.
- **Art. 19a. 1.** Kościoły i inne związki wyznaniowe mają prawo posiadania, zarządzania oraz zakładania i poszerzania cmentarzy grzebalnych.
- **Art. 20. 1.** Kościoły i inne związki wyznaniowe mogą nauczać religii oraz wychowywać religijnie dzieci i młodzież, zgodnie z wyborem dokonany przez ich rodziców lub opiekunów prawnych.
- **Art. 27. 1.** Działalność kościołów i innych związków wyznaniowych nie może naruszać przepisów ogólnie obowiązujących ustaw chroniących bezpieczeństwo publiczne, porządek, zdrowie lub moralność publiczną, władzę rodzicielską albo podstawowe prawa i wolności innych osób.
- **Art. 27. 2.** Korzystanie przez kościoły i inne związki wyznaniowe ze swobody działania odbywa się zgodnie z ogólnie obowiązującymi przepisami, chyba że ustawy stanowią inaczej.

konkordat

- umowa międzynarodowa zawierana między państwem a Stolicą Apostolską, regulująca sprawy dotyczące obu stron, w tym:
 - pozycja Kościoła katolickiego w danym państwie,
 - zapewnienie wolności nauczania religii i wypełniania swojej misji,
 - kwestie własności,
 - ważności małżeństw sakramentalnych,
 - wpływ władz państwowych na obsadę stolic biskupich

konkordat z 28 lipca 1993

- ❑ umowa międzynarodowa zawarta w siedzibie Rady Ministrów przez arcybiskupa Józefa Kowalczyka, ówczesnego nuncjusza apostolskiego w Polsce, i Krzysztofa Skubiszewskiego, ówczesnego ministra spraw zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej w rządzie Hanny Suchockiej
- ❑ ustawa o wyrażeniu zgody na ratyfikację konkordatu została zgłoszona do Sejmu III kadencji w dniu 8 stycznia 1998 r.
- ❑ dokument ratyfikacyjny został podpisany przez prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego 23 lutego 1998 tego samego dnia konkordat ratyfikował również papież Jan Paweł II
- ❑ wymiana dokumentów ratyfikacyjnych nastąpiła 25 marca
- ❑ konkordat wszedł w życie 25 kwietnia 1998 r.

Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską

- Rzeczpospolita Polska i Stolica Apostolska potwierdzają, że Państwo i Kościół Katolicki są - każde w swej dziedzinie - niezależne i autonomiczne oraz zobowiązują się do pełnego poszanowania tej zasady we wzajemnych stosunkach i we współdziałaniu dla rozwoju człowieka i dobra wspólnego.

Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską

- Przestrzegając prawa do wolności religijnej, Państwo zapewnia Kościołowi Katolickiemu, bez względu na obrządek, swobodne i publiczne pełnienie jego misji, łącznie z wykonywaniem jurysdykcji oraz zarządzaniem i administrowaniem jego sprawami na podstawie prawa kanonicznego.
- Tworzenie właściwych Kościołowi struktur należy do kompetentnej władzy kościelnej; dotyczy to w szczególności erygowania, zmieniania i znoszenia prowincji kościelnych, archidiecezji, diecezji, ordynariatu polowego, administratur apostolskich, prałatur personalnych i terytorialnych, opactw terytorialnych, parafii, instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostolskiego oraz innych kościelnych osób prawnych.
- Żadna część terytorium polskiego nie będzie włączona do diecezji lub prowincji kościelnej mającej swą stolicę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.
- Żadna diecezja mająca swą stolicę w Rzeczypospolitej Polskiej nie będzie się rozciągała poza granice Państwa Polskiego.
- Biskup należący do Konferencji Episkopatu Polski nie będzie należał do krajowej Konferencji Episkopatu w innym państwie.
- Biskup nie będący obywatelem polskim nie będzie należał do Konferencji Episkopatu Polski. Biskup taki nie będzie sprawował jurysdykcji w Rzeczypospolitej Polskiej, wyjąwszy legata lub innego wysłannika papieskiego.
- W odpowiednim czasie poprzedzającym ogłoszenie nominacji biskupa diecezjalnego Stolica Apostolska poda jego nazwisko do poufnej wiadomości Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Dołożone zostaną starania, aby to powiadomienie nastąpiło możliwie wcześnie.

Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską

- Od chwili zawarcia małżeństwo kanoniczne wywiera takie skutki, jakie pociąga za sobą zawarcie małżeństwa zgodnie z prawem polskim, jeżeli:
 - (1) między nupturientami nie istnieją przeszkody wynikające z prawa polskiego,
 - (2) złożą oni przy zawieraniu małżeństwa zgodne oświadczenie woli dotyczące wywarcia takich skutków i
 - (3) zawarcie małżeństwa zostało wpisane w aktach stanu cywilnego na wniosek przekazany urzędowi stanu cywilnego w terminie pięciu dni od zawarcia małżeństwa; termin ten ulega przedłużeniu, jeżeli nie został dotrzymany z powodu siły wyższej, do czasu ustania tej przyczyny.

Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską

- Uznając prawo rodziców do religijnego wychowania dzieci oraz zasadę tolerancji, Państwo gwarantuje, że szkoły publiczne podstawowe i ponadpodstawowe oraz przedszkola, prowadzone przez organy administracji państwowej i samorządowej, organizują zgodnie z wolą zainteresowanych naukę religii w ramach planu zajęć szkolnych i przedszkolnych.
- Program nauczania religii katolickiej oraz podręczniki opracowuje władza kościelna i podaje je do wiadomości kompetentnej władzy państwowej.
- Nauczyciele religii muszą posiadać upoważnienie (*missio canonica*) od biskupa diecezjalnego. Cofnięcie tego upoważnienia oznacza utratę prawa do nauczania religii. Kryteria wykształcenia pedagogicznego oraz forma i tryb uzupełniania tego wykształcenia będą przedmiotem uzgodnień kompetentnych władz państwowych z Konferencją Episkopatu Polski.
- W sprawach treści nauczania i wychowania religijnego nauczyciele religii podlegają przepisom i zarządzeniom kościelnym, a w innych sprawach przepisom państwowym.
- Kościół Katolicki korzysta ze swobody prowadzenia katechezy dla dorosłych, łącznie z duszpasterstwem akademickim.

przywileje finansowe Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

z dnia 14 kwietnia 1992 r.

w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach

- W publicznych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w publicznych szkołach podstawowych, zwanych dalej "przedszkolami", organizuje się naukę religii na życzenie rodziców. W publicznych szkołach podstawowych i szkołach ponadpodstawowych, zwanych dalej "szkołami", organizuje się naukę religii i etyki:
 - 1) w szkołach podstawowych - na życzenie rodziców;
 - 2) w szkołach ponadpodstawowych - na życzenie bądź rodziców, bądź samych uczniów; po osiągnięciu pełnoletności o pobieraniu nauki religii i etyki decydują uczniowie.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

z dnia 14 kwietnia 1992 r.

w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach

- Przedszkole i szkoła mają obowiązek zorganizowania lekcji religii dla grupy nie mniejszej niż siedmiu uczniów danej klasy lub oddziału (wychowanków grupy przedszkolnej). Dla mniejszej liczby uczniów w klasie lub oddziale (wychowanków w grupie) lekcje religii w przedszkolu lub szkole powinny być organizowane w grupie międzyoddziałowej lub międzyklasowej.
- Jeżeli w przedszkolu lub szkole na naukę religii danego wyznania lub wyznań wspólnie nauczających zgłosi się mniej niż siedmiu uczniów (wychowanków), organ prowadzący przedszkole lub szkołę, w porozumieniu z właściwym kościołem lub związkiem wyznaniowym, organizuje naukę religii w grupie międzyszkolnej lub w pozaszkolnym (pozaprzedszkolnym) punkcie katechetycznym.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

z dnia 14 kwietnia 1992 r.

w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach

- Nauczyciel religii wchodzi w skład rady pedagogicznej szkoły, nie przyjmuje jednak obowiązków wychowawcy klasy.
- Nauczyciel religii ma prawo do organizowania spotkań z rodzicami swoich uczniów również poza wyznaczonymi przez szkołę lub przedszkole zebraniem ogólnymi, wcześniej ustalając z dyrektorem szkoły lub przedszkola termin i miejsce planowanego spotkania.
- Nauczyciel religii może prowadzić na terenie szkoły organizacje o charakterze społeczno-religijnym i ekumenicznym na zasadach określonych w art. 86 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe. Z tytułu prowadzenia organizacji nie przysługuje mu dodatkowe wynagrodzenie.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

z dnia 14 kwietnia 1992 r.

w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach

- Nauka religii w przedszkolach i szkołach publicznych wszystkich typów odbywa się w wymiarze dwóch zajęć przedszkolnych lub dwóch godzin lekcyjnych tygodniowo. Wymiar lekcji religii może być zmniejszony jedynie za zgodą biskupa diecezjalnego Kościoła Katolickiego albo władz zwierzchnich pozostałych kościołów i innych związków wyznaniowych.
- Ocena z religii lub etyki umieszczana jest na świadectwie szkolnym bezpośrednio po ocenie zachowania. W celu wyeliminowania ewentualnych przejawów nietolerancji nie należy zamieszczać danych, z których wynikałoby, na zajęcia z jakiej religii (bądź etyki) uczeń uczęszczał.
- Ocena z religii (etyki) nie ma wpływu na promowanie ucznia do następnej klasy.